

Orgaan van de „Vereniging Vrienden van de Zaanse Schans”

Administratie: Zonnewijzerspad 8, Zaanse Schans

Redactie: Parkstraat 44, Zaandam

Verschijnt 3-maandelijks

JUNI 1976 No. 58

Verslag van de werkzaamheden stichting „De Zaanse Schans” in het jaar 1975

Allereerst de werken

1. In het verslagjaar werd het werk aan de **Dorpsstraat 515** voortgezet. De eerste paal voor dit pand, hetwelk aan de Kalverringdijk nummer 3 verrees, werd op 4 juli 1974 geslagen. De funderingswerken werden uitgevoerd door bouwbedrijf C. van Sante te Westzaan. Daarna nam bouwbedrijf D. de Vries uit Zaandam het werk over. Gelet op de mogelijkheden van het architectenbureau werd de afbouw niet in zijn geheel besteksklaar gemaakt, maar gefaseerd voorbereid en in vergelijking met een open begroting bij de aannemer aanbesteed.

De 2e werkfase omvatte het skelet met kap en beliep f 19.197,— exclusief B.T.W., de 3e fase betrof de ruwbouw voor f 105.205,— exclusief B.T.W., de 4e fase de afwerking van de ruwbouw, de vloeren en de isolatie ad f 62.207,— exclusief B.T.W. en de 5e fase betrof uiteindelijk het interieur voor f 175.888,— exclusief B.T.W. De fa. van Essen uit Wormerveer kreeg het schilderwerk opgedragen; in eerste aanleg het buitenschilderwerk en glaszetten ad f 7.230,— exclusief B.T.W., later werd ook het interieur schilderwerk aan van Essen gegund.

Met ingang van 12 februari 1975 werd in eerste aanleg iedere maand eenmaal een bouwvergadering belegd. Vanaf 10 september werd iedere 14 dagen vergaderd, terwijl wekelijks nog een werkbespreking plaatsvond tussen architect en aannemer. Met ingang van de 7e bouwvergadering waren ook de vertegenwoordigers van de toekomstige huurder „Stichting Zaanse Uurwerkenmuseum” aanwezig.

In totaal vonden 17 bouwvergaderingen plaats waarin een nuttig overleg tussen opdrachtgever, architect, aannemer en huurder plaatsvond.

Mede daardoor zijn — zoals eerder in dit verslag gemeld — de bouwkosten voor dit toch wel kostbare pand goed in de hand gehouden. Alhoewel de timmerman vóór de jaarwisseling nagenoeg gereed was, had de schilder in januari toch nog zoveel tijd nodig dat de officiële opening van het, in het pand gevestigde, klokkenmuseum eerst op 3 februari 1976 kon worden gepland.

2. In het verslagjaar werd ook aangevangen met de bouw van het **complex voor een tweede restaurant en een receptiegelegenheid** voor bezoekers van de Zaanse Schans.

Na een grondige voorbereiding van deze bouw, onderzoek van de financiële mogelijkheden en overleg met de rijksdienst, kon door het algemeen bestuur op 28 april 1975 worden besloten architect C. de Jong opdracht te geven tot het maken van een schetsontwerp voor een als restaurant in te richten pakhuis. In de vergadering van 18 augustus kwam een plan ter discussie, dat nader uitgewerkt en aanbesteed op 8 oktober 1975 gegund kon worden aan B.V. bouwbedrijf Gebr. Peerdeman te Hoorn voor f 611.000,—. Het betrof de overplaatsing van twee pakhuizen de Bezem en de Kraai, van Wessanen's Koninklijke fabrieken, welke volledig aan de te stellen eisen zouden kunnen voldoen. De begroting van kosten en de te verwachten exploitatie-opbrengsten, alsmede de subsidies in de stichtingskosten, was zodanig dat het financieel verantwoord was de bouw van dit project te starten. Behalve een restaurant zal het een groep openbare toiletten, een bezoekersopvangcentrum en een winkeltje omvatten.

Voordat de bouw kon starten waren door de secretaris de nodige maatregelen voorbereid ter zake van huurcontracten voor het restaurantgedeelte (Heinekens Brouwerijen en

Ahold restaurants) en voor de winkel (Wastora), het in erfpacht nemen van het terrein van de gemeente Zaanstad, de verlening van de bouwvergunning etc. Op 13 november 1975 kon uiteindelijk de eerste paal door de voorzitter worden geslagen en begon het aftellen van het aantal werk-bare dagen van de aannemer, die het gehele object om-streeks mei/juni 1976 moet opleveren.

Wekelijks wordt op het werk een bouwvergadering belegd om de vorderingen en bijzonderheden van het werk in de hand te houden. De toekomstige huurders zijn daarin ver-tegenwoordigd.

Ons bestuurslid, de heer J. Vis, is ook altijd aanwezig en vertegenwoordigt het bestuur bij afwezigheid van de secre-taris dikwijls alleen. De getrouwheid, waarmede de heer Vis de honneurs voor de stichting waarneemt, verdient hier beslist een dankbare vermelding.

Ten aanzien van de wijze van uitvoering is het overleg met de rijksdienst teleurstellend gering. Evenals bij het uur-werkenmuseum het geval was, is de rijksdienst niet in de gelegenheid een vertegenwoordiger de bouwvergadering te laten bijwonen. Met het ministerie van C.R.M. werden be-sprekingen geopend om te komen tot een extra subsidie in de kosten van inrichting en exploitatie van het bezoek-ersopvangcentrum in de Bezem.

Folkloredag

Op 16 augustus 1975 werd de jaarlijkse folkloredag geor-ganiseerd door de Zaanse V.V.V. Het bezoek was ook dit jaar talrijk. De stichting gaf de gebruikelijke subsidie, ter-wijl ook de gemeente en enkele bedrijven steun verleenden. Bij de entree van het oude parkeerterrein werd enige scha-de aangericht, waarvan de daders niet waren te achter-halen.

Al met al duidt de belangstelling erop, dat de moeite welke de organisatoren zich met de verzorging van deze dag getroosten, alleszins verantwoord is. Het bestuur is gelukkig met deze jaarlijkse, door de Z.V.V.V. begeleide, activiteit.

Bijzonderheden over de exploitatie van de diverse objecten

1. Parkeerterrein

Enerzijds door de last van rente en aflossing van niet door subsidie gedekte investeringen in het parkeerterrein en anderzijds door de complete parkeerregeling bij de voor-malige entree van de Zaanse Schans, leverde de exploitatie van het parkeerterrein voor het eerst een nadelig saldo op. De voorzieningen die thans bij het nieuwe parkeerterrein worden getroffen in de vorm van de 2e horecavestiging c.a. alsmede te treffen aanvullende verkeersmaatregelen ter voorkoming van het oprijden van de Kalverringdijk en vrij parkeren aldaar, zullen in de komende jaren zeker tot bete-re uitkomsten leiden.

de Lelie

In het verslagjaar werden in de Lelie 2 tentoonstellingen ingericht, te weten: in mei „Blikken zonder blozen” van de Ned. Ver. van blikverwerkende industrie en in de maan-den juli tot en met half september „De Zaanse Houtbouw”, voorbereid door de heren C. de Jong, S. de Jong, J. Schip-per en J. Zonjee.

De tentoonstellingen trokken respectievelijk 2300 en ruim 10.000 bezoekers.

De resultaten van de laatste tentoonstelling waren van dien aard dat deze ook in de komende jaren zal worden her-haald. Enerzijds appelleert dit meer aan het karakter van de Zaanse Schans, maar tevens wordt de post inrichtings-kosten daardoor verminderd. Gezien het huidige nega-tieve saldo van *f* 5.718,70 mag dan in het licht van de inrichtingskosten ad *f* 12.636,13 worden verwacht, dat er een batig saldo mogelijk is, c.q. een geringer gemeentelijk subsidie nodig om de expositie financieel sluitend te krijgen. Met inbegrip van het nadelige saldo van de tentoonstellin-gen geeft de totale exploitatie van de Lelie, waaronder de exploitatie als mini-theater, een tekort van *f* 7.179,80. Gelet op de opmerking over de tentoonstellingen mag wor-den verwacht, dat ook het totale exploitatiebeeld van de Lelie volgend jaar sluitend zal zijn.

Stijlkamers

Met een subsidie van de provincie en de gemeente is deze exploitatie opnieuw sluitend geweest met een bezoekers-aantal van ruim 20.000.

De woningen en andere objecten

Met een totaal huuropbrengst van *f* 142.625,87 was het mogelijk de kosten te dekken, het onderhoudsfonds te vul-len en een bedrag van *f* 60.804,85 te bestemmen voor rentebetaling op de niet door subsidie gedekte investerin-gen in de bouw. De bijdrage aan het onderhoudsfonds ad *f* 31.570,— overtrof met *f* 12.289,98 de onderhoudskosten in 1975 ad *f* 19.280,02. Het onderhoudsfonds is thans ruim *f* 90.000,— groot, zodat het mogelijk zal zijn de binnenkort op de oudste panden te verwachten hogere on-derhoudskosten op te vangen. Gelet op de loonstijgingen en de verhoging van de andere kostenfactoren als verzekering, belasting en erfpacht alsmede het nog niet door de huur gedekte deel van de rentelast, was het nodig ook in 1976 de huurverhoging te volgen.

De vernielingen

Ook in het verslagjaar werd diverse malen schade aange-richt door vernielingen in de opslagloods, de parkeerauto-maat, de aanlichting van de Lelie en de receptiekiosk op het parkeerterrein.

In het kleine werk viel daarbij op, dat het beschadigen van hekwerkjes, het in het water gooien van banken, het stukgooien van ruiten en het stukslaan van de kap van de maquette in de receptiekiosk, de jeugd nog steeds in extase brengt, waartegenover zij ons op kosten jaagt. In het grotere werk was belangwekkend dat op 4 juli 1975 een buschauffeur, die de receptiekiosk voor f 25.000,— vernielde, doorreed en slechts met grote moeite en actieve medewerking van de politie kon worden achterhaald. Deze grote schade werd dientengevolge gelukkig vergoed.

De betaling van rijkssubsidie en de nog openstaande vordering

Eind 1974 was het tegoed aan subsidie van C.R.M. volgens de balans	f 150.651,—
In 1975 werd de subsidietoezegging in de Lelie ontvangen	„ 107.071,—
<hr/>	
Eind 1975 tegoed	f 258.722,—
Nog te verwachten subsidie-toezegging in 2e restaurant c.a.	f 280.000,—
en in Dorpsstraat 515	„ 200.000,—
<hr/>	
Totaal van te verwachten subsidie	f 738.722,—

Het overzicht van door het rijk betaalde subsidies luidt thans als volgt:

Jaar	jaarbedrag	cum. totaal
1972	f 39.107,—	f 1.439.507,—
1973	„ 202.195,—	„ 1.641.702,—
1974	„ 381.534,—	„ 2.023.236,—
1975	„ —,—	„ 2.023.236,—
tegoed volgens balans	f 258.722,—	
totaal volgens balans	f 2.281.958,—	

In 1975 werd dus geen subsidie ontvangen, noch de officiële toezegging te zullen subsidiëren in Dorpsstraat 515 en het complex Bezem en Kraai.

Een en ander baart het bestuur zorgen.

Begin 1976 werd gelukkig wel weer een subsidie van het rijk ontvangen ad f 134.243,—.

De bijdrage van particulieren

De vereniging van Vrienden van de Zaanse Schans droeg in het verslagjaar f 14.000,— (vorig jaar f 12.500,—) bij. Van derden werd voorts nog een bedrag van f 16.376,19 (vorig jaar f 64.187,29) ontvangen. De vorig jaar uitgesproken verwachting beliep f 15.000,—.

De particuliere bijdragen lopen dus terug en de verwachtingen mogen voor de komende jaren op dit punt niet te hoog gespannen zijn.

Het overzicht van de bijdragen van particulieren kan als volgt worden samengevat:

	Vereniging van vrienden	Industrie en derden
	totaal	totaal
1968	f 16.000,—	f 52.907,40
1969	„ 15.000,—	„ 67.907,40
1970	„ 16.000,—	„ 83.907,40
1971	„ 12.500,—	„ 96.407,40
1972	„ 15.000,—	„ 111.407,40
1973	„ 12.000,—	„ 123.407,40
1974	„ 12.500,—	„ 135.907,40
1975	„ 14.000,—	„ 149.907,40

Van de bijdrage van de vereniging van vrienden zal een bedrag van f 50.000,— besteed worden aan de inrichting van de bestuurskamer en de ontvangsthal voor bezoekers. In het volgende verslag zal hier nader op terug worden gekomen.

Overleg met bewoners

Op 3 december 1975 vond na lange onderbreking opnieuw overleg plaats met de bewoners.

Aan de orde kwamen de plannen van het bestuur ter zake van de bouw en het opnemen van een vertegenwoordiger van de bewoners in het bestuur.

Ook de huurverhoging en de parkeerproblematiek maakten onderwerp van de bespreking uit.

Toekomstverwachtingen

De toekomstverwachtingen, welke in het verslag van 1974 werden verrat, zijn reeds overwegend uitgewerkt en gerealiseerd. Alleen het plan tot verbeteren van de bereikbaarheid van de Zaanse Schans o.a. voor wat betreft het fiets- en bromfietsverkeer, is nog niet gehonoreerd, maar wordt in 1976 nader in studie genomen.

Overigens kan thans nog gesteld worden dat in de komende periode nog aandacht zal worden besteed aan:

1. afwerking van de nieuwe entree van de Zaanse Schans met verzorging van de entourage op en bij het pleintje tussen de Lelie, de Bezem en de Kraai;
2. afwerking van de oude entree van de Zaanse Schans, waarin de parkeeraccommodatie onplezierig opvalt, de aanzet van de Kalverringdijk te open is en de behoefte bestaat aan een kleine bergplaats voor het brandweermateriaal annex werkplaatsje voor de onderhoudsmerman.

In de verdere toekomst zullen de bebouwing van de laatste vrije kavel aan de Kalverringdijk en mogelijke verlenging van het Zonnewijzerspad, de eventuele verdere activiteiten bepalen. Van de zijde van het stichtingsbestuur zal hiervoor niet direct een actief beleid worden gevoerd. Wel zal het streven naar de sloop van de brugwachtershuisjes aan de Leeghwaterweg, die het zicht op en in de Zaanse Schans in ongunstige zin beïnvloeden.

Voorts zullen de bijzondere zorgen die de opvang van de bezoekers vragen, het noodzakelijk maken subsidies te verwerven in dat aspect van de exploitatiekosten.

DE STICHTING TER BEVORDERING VAN DE KENNIS VAN DE NEDERLANDSE BOUWKUNST

Wij ontvingen een brief van bovengenoemde Stichting. Het betreft een cursus die weliswaar „Levende Stenen” heet, maar die tot doel heeft belangstelling te wekken voor onze gehele Nederlandse bouwkunst, uit vroeger dagen tot nu toe. Dus dat zit wel goed. Maar laten wij verder de brief citeren:

„Voor het **leren zien** van bestaande vormen van bouwkunst is nauwelijks enig materiaal beschikbaar. Wat er aan boeken of tijdschriften verschijnt op architectuur-historisch gebied, gaat er veelal van uit dat de lezer al voldoende ingevoerd is. Dat er grote belangstelling bestaat voor deze cursus, blijkt wel uit het feit, dat zich op dit moment — nog geen jaar nadat de cursus is gestart — ruim 1500 cursisten hebben ingeschreven.

Wij zouden het echter betreuren wanneer er onder uw leden of sympathisanten mensen bevinden die onze cursus nog niet kennen. Hierdoor kunnen zij immers niet profiteren van de mogelijkheid om voor een prijs van f 130,— op deze cursus met meer dan 1000 pagina's tekst, geïllustreerd met honderden foto's en tekeningen in te schrijven. Er bestaat ook de mogelijkheid huiswerk ter correctie in te zenden en deel te nemen aan een aantal excursies”. Mocht u belangstelling hebben, dan is er voor u bij onze secretaris een uitgebreid vouwblad beschikbaar.

Wilt u het rechtstreeks aanvragen dan is het adres: „Stichting Nederlandse Bouwkunst”, Postbus 736, Leiden.

GOED JAARS ENDJES

„DE BEZEM” EN „DE KRAAI”

De bouw van de 2 molenschuren vordert thans zo goed dat „de Kraai” op 11 juni in gebruik zal worden genomen. Dit is het gebouw waarin het restaurant komt, het zal 11 juni a.s. reeds in gebruik worden genomen. Wat „De Bezem” betreft, de verwachting is dat die voor de bouwvakvakantie gereed zal zijn. Eind augustus zal de officiële opening van het gehele complex plaats vinden.

TENTOONSTELLING

De tentoonstelling „De Zaanse Houtbouw” zal 4 juni worden geopend in de kijkschuur „De Lelie”. Voor onze leden ongetwijfeld een unieke gelegenheid om hun kennis van de houtbouw te verrijken. Geopend tot eind september. Er zal daar een geheel nieuw boekje over het onderwerp „Zaanse houtbouw” verkrijgbaar zijn.

„Zaans Schoon”

Reeds jaar en dag nemen wij in deze rubriek berichten op over houten woningen, die ter plaatse gerestaureerd worden. Vanzelfsprekend gaat onze belangstelling ook daarnaar uit. Daarom een verheugende mededeling: Er heeft een gesprek plaats gehad tussen de voorzitter van „Zaans Schoon” en die van onze vereniging om de banden wat nauwer aan te halen. Alles is nog in een beginstadium, dus nadere mededelingen volgen.

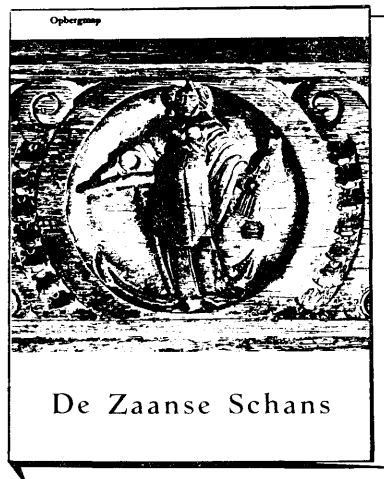
BOUWTERREIN „NICOLAAS WIT”

Vanzelfsprekend stellen wij groot belang in het bebouwen van dit gedeelte van de Gortershoek waar een chocolade-fabriek heeft gestaan.

Het verblijdt ons dat er een houten pand zal worden gebouwd volgens ontwerp van architect Schipper. En wel voor rekening van de heer G. Ph. Homburg te Oostzaan. Diens zoon, Wim Homburg, hoopt het te gaan bewonen.

DE OPBERGMAP

Door een bericht in het orgaan van het West Fries Genootschap bereikte ons weer een stroom van bestellingen. Het waren er 66.

Tot onze spijt kunnen wij wegens de portoverhoging de verzendprijs niet handhaven. Die wordt nu: afgehaald f 5,—. Franco per post f 7,—. Bestellen per giro 626 379 van B. Ijskes, Zonnewijzerspad 6, Zaandam.

NIEUWE LEDEN

Ook nu weer kunnen wij een aantal nieuwe leden welkom heten, onder wie weer enkele ondernemingen. Wij zijn zeer erkentelijk voor deze steun.

De heer R. Dupker, Amsterdam.

Mevr. V. L. Kroese-Fiandro, Heemstede.

De heer Z. H. Edens, Zaandam.

N.V. Houthandel v.h. Van Wessem & Co., Zaandam.

De heer W. Pos, Zaandijk.

„Forbo”, Krommenie.

„Wastora”, Zaandam.

PLATTEGROND

Meermalen is gevraagd om een opname van een bijgewerkte plattegrond van de Schans. Er wordt aan gewerkt. Opname vrij zeker in het eerstvolgende nummer.

Vereniging „Vrienden van de Zaanse Schans”

Goedgekeurd bij K.B. van 16 augustus 1967

Secr.: R. de Hoog, Zonnewijzerspad 8, Zaandam

Penningmeester: J. Benjamin, T. Slagterstraat 1, Westzaan

Postgiro 742899 ten name van:

Penningm. Ver. Vrienden v. d. Zaanse Schans, Westzaan.

